

קובץ
הערות וביאורים

בלקו"ש, בנגלה ובחסידות

נח
גליון ה (שז)

יוצא לאור ע"י

תלמידי בית המדרש דמוסד חינוך אהלי תורה

417 טראַי עוועניו • ברוקלין, ניו יאָרק

שנת חמשת אלפים שבע מאות ארבעים ושש לבריאה

ת ו כ ן ה ע נ י נ י ם

ל ק ו ט י ש י ח ו ת

- ג ..... הלשון "שלשה" או "שלש" בהכרחה דעיו"כ
- שיעור הפגימה באבן אם הוא דוקא לפני הבני' או אפי' -
- ג ..... לאחר הבני' .....
- ג ..... שמירת שבת במקום שהיום הוא יותר מכ"ד שעות .....

ש י ח ו ת

- ד ..... בהשאלה מדוע לא קרא אדה"ר שמות לדגים .....
- ה ..... בענין הנ"ל .....
- ו ..... בענין הנ"ל .....
- ז ..... בענין הנ"ל .....
- ח ..... בענין הנ"ל .....
- ח ..... בענין הנ"ל .....
- ט ..... בענין הנ"ל .....
- ט ..... בענין הנ"ל .....
- ט ..... מדוע לא נאמר אצל ישכר "ולישכר אמר" כמו אצל זבולון ...

ש ו נ ו ת

- יא ..... המשכים דד"ה כנשר יעיר .....
- אמירת מאמר ד"ה "להבין הקושיא וכו'" ע"י כ"ק אדמו"ר -
- יב ..... מהורש"ב .....
- יג ..... הוספות למ"מ לתורה אור בראשית .....
- יג ..... הערות ללוח היום יום .....

ל ק ו ט י ש י ח ו ת

א. בברכה בעיו"כ לאחר תפלת מנחה ש.ז. ס"ה: "הנהגה טובה שנהגתי שלש פעמים". ובהערה 42: "להעיר שבכמה דפוסים שלפנינו: שלשה, וכנראה ט"ס וצ"ל: שלש.

ובפשטות טעם הדבר, כי "פעם" הוא ל' נקבה ולכן צ"ל "שלשה" ל' זכר.

ולכאורה יש להעיר ע"ז ממשנ"ת במ"א (לקו"ש ז' אדר תשד"מ הערה 45) בב' הגירסאות בלשון "מאה פעמים וא"י" - "ואחד, ואחת" - "דכפשוטו תלוי הקאי על "מי שוונה" או על "הפעם" דלכאורה כן יש לבאר גם בעניננו, שיש מקום לגירסא "שלשה" אם קאי על מי שנוהג. אבל מובן שדוחק הוא. ובאתי להעיר.

א' מאנ"ש

- ברקלין נ.י. -

ב. בלקו"ש פ' תנא ש.ז. בתחלתו מכאן אפשריות כדעת הרמב"ם, דאבן שנפגמה כדי שתחגור בה צפורן, שנפסלה למזבח, מירי דוקא קודם הבני', משא"כ אחר שנבנית, יתכן שיש שיעור גדול יותר בפגמו. ומציון שאמנם דעת רש"י בגמ' (חולין י"ז.ב.) מבואר דדינא דגמרא קאי כשהם כבר במזבח, אלא שיתכן שהרמב"ם חולק ע"ז.

וצריך להבין בזה, דבגמ' שם קפריך ע"ז "מיתבי כמה פגימת המזבח, רשב"י אומר טפח, ראב"י אומר כזית, לא קשיא, הא בסידא הא באבנא". ז"א ששיעור הפגימה בהסיד גדול משיעור פגימת האבן.

אך לפי הקס"ד בהשיחה, אין קשיא כלל, דברייתא מירי ודאי אחר הבני', שהרי סיד לפני הבני' דבר רך הוא, ולא שייך בזה פגימה. וא"כ עדיפא הול"ל, דבברייתא פליגי באחר הכני' דקי"ל חגירת הצפורן בקודם הבני' דחמיר טפלי. וצ"ע.*

* * *

ומדי דבר, הנני מבקש מהמעיינים להאיר עיני בפירוש מכ' כ"ק אד"ש בלקו"ש חט"ז ע' 526 כנידון שמירת שבת במקום שהיום מתארך יותר מכ"ד שעות וז"ל "והתחלת יום הש"ק שוה הוא בכל המקומות שמדת אורך אחת היא להם, הנמצאים באופק אחד".

הראיתי הדברים לא' הדיינים שי' בעירנו, ולא הצליח להבין, הרי ידוע ומפורסם שכל הקרוב יותר אל ציר הצפוני

(* ראה גליון רמ"ח ס"ד. המערכת

(בכחה"ע) הרי בקיץ יתארך יומו יותר, ובחורף יומו יהי' קצר ביותר. ועירנו לונדון נמצאת בע' באותו קו של עיר גלאסלו וזמן הדל"נ שם בחורף קודם שלנו עד 10 מינוט, ובקיץ מאוחר מזמננו עד 40 מינוט ויותר. והמפורסמות א"צ ראי'. וא"כ איך יתכן לומר, שהתחלת ש"ק שיה ככל המקומות באותו קו האורך. ואולי טעיתי בפירוש "הנמצאים באופק אחד", שמא בזה מונח הסברת הדברים ואבקש מהקוראים המבינים בזה, להודיעני פשר הדבר, והרי הדבר בוגע כמ"פ למעשה בפועל (הדין הנ"ל נשאל בנדו"ז מיהודי א' שרצה לנסוע למסחר במקום כהנ"ל). והנני אסיר תודה.

הרב לוי יצחק ראסקין
- לונדון אנגלי' -

ש י ח ו ת

ג. בנוגע להשאלות בפרש"י (בהתוועדות דש"פ בראשית השתא) עה"פ (בראשית ב, יט-כ) ויקרא האדם שמות לכל הבהמה ולעוף השמים ולכל חית השדה גו"י" (וההמשך לזה שנתבאר בהתוועדות דליל ר"ח מרחשון).

הנני בזה להביא לתועלת הרבים מכו"כ מקומות המבארים ענין השמות (ע"י אדה"ר), לדגים, אף דאינם (עכ"פ בהשקפה ראשונה) ע"פ פשוטו של מקרא. וכפי שיראה המעיין לקמן. ותן לחכם ויחכם עוד.

א) ויקרא האדם שמות תשעה מלאים בתורה וזה אחד מהן ולמה, מלמד שקרא אדם שמות לכל בהמות ולחי' ולעופות ולדגים וכו'. "... (ממדרש חסר ויתר - נסמן גם במכתב אד"ש, (לקו"ש ח"י ע' 310)).

ב) "כך העבירן הקב"ה לפני אדה"ר כל בריות שברא וא"ל מה שמו של זה והוא אומר לו שור א"ל מה שמו של זה והוא אומר לו גמל וכן חמור וכן כל דבר ודבר..." (ממדרש תנחומא פ' שמיני - ועיי"ש עוד. ועייג"כ מדרש הגדול בבראשית שם - ובאותיות דר"ע וראה גם תוס' הרא"ש עה"פ שם וראה גם פ"י רבינו בחיי עה"פ שם וכן בפ"י תורת משה להאלשיך הקדוש עה"פ שם.)

ג) כל שיש לו קשקשת יש לו סנפיר. וא"ת מנין הי' להם זה לחכמים... וליכא למימר מאדם שקרא להם שמות קים להו הכי שמסר לדורות כך שהם טמאים שכן הוא הכיר את כולם דהא לא משמע במקרא שקרא שמות אלא לבהמות ולעופות שאע"פ שידע שמו של הקב"ה כדדרשינן אני ה' הוא שמי שקרא לי אדה"ר בדגים מיהא לא אשכחן, וי"ל מכל אשר יקרא לו האדם יש לרכות אפ"י דגים ואיכא למימר דמאדם קים להו..." (תוד"ה כל שיש לו חולין

10, ב:)

(ד) "א"ר פנחס בן יאיר... ומנין אנו אומרים שעד שלא אכל מן העץ ה' יודע טוב ורע שכן מצינו שקרא שמות לכל היצורים עם חכמה גדולה שנתנה לו שנאמר ויקרא האדם שמות... (ממדרש תדשא פ"ז).

(ה) בששת ימי השבת השנית הביא ה' אל האדם כל חית השדה כל הבהמה כל עוף השמים כל רמש הרומש על הארץ וכל שרץ השורץ במים... ביום החמישי" (ספר היובלים פ"ג).

(ו) "ויבא אל האדם דגים לא הביא כי בתוך המים הם ואינם יוצאים ואם יוצאים מתים ואין לו רד"ל עליהם... (פ"ל חזקוני עה"פ).

(ז) ולא זכר דג הים כי לא יתכן לפי הטבע שנתן בהם האל שיבואו לפני האדם כי אין חיותם כ"א במים וכשיצאו מן המים ימותו גם אין להם כלי הליכה אלא כלי השיטה, והשמות שיקראו לדגי הים הוא שם מוסכם מצידי הדגים לפיכך שמותם משתנים לפי שינוי המקומות" (פ"ל רד"ק עה"פ).

(ח) ... וכמבואר בדא"ח ככ"מ ענין קריאת שם שענינה לחבר הנשמה עם הגוף כו' ועפ"ז יש להסכיר ג"כ המחלוקת שישנה אם אדם קרא שמות גם לדגים שהרי דוגמתם הם נבראים דעלמא דאתכסיא היפך ענין הגילוי אלא שעלמא דאתכסיא זה - לגבי עולם שלמעלה ממנו גם לזה גילוי יקרא שזהו יסוד גם לדיעה שגם הדגים נקראו בשם. יעויין תוס' חולין סו, ב, חזקוני ורד"ק לבראשית כ, יט, מדרש חסר ויתר ועוד. (ממכתב כ"ק אדמו"ר שליט"א - לקו"ש ח"י ע' 310).

וכנ"ל - ותן לחכם ויחכם עוד. (ועי' בכ"ז בריכות בתורת שלמה עה"פ שם).

ישראל אלי' באקמאן

- תלמיד בישיבה -

ד. על השאלה (בהתוועדות דר"ח מ"ח) מדוע לא הביא הקב"ה דגים לפני אדה"ר לקרוא שם. הנה עפ"י חסידות, שידע לקרוא שם מפני שראה שרשם בהמרכבה עליונה הנה דגים אינם במרכבה (כמו שהקשה כ"ק אד"ש) ולכן לא ידע למטה שמותם. (ובפשטות לא מצינו שמות לדגים בלה"ק לבד לויתן, ובגמרא יש שמות לדגים אך צ"ע אם זהו לה"ק או ארמית. (אך לא ראינו אינו ראי')). ובכלל צ"ל מהו הפי' שראה במרכבה עליונה הלא שם רק יש ג' חיות, וצ"ל שראה (ידע) לא רק הכלל כ"א גם

ההתכללו' דהפרטים, לדוגמא בשם של שור כלולים כל שמות
הבהמות ע"י צירופים וחילופים וכו' כמו' בשהיחווה"א, וזה
ידע אדה"ר.

ובפשטו' י"ל התירוץ על הקושיא(ות) למה אין מתפרשים
דגים, הן בהמרכבה והן למטה (עפ"י פסט), הוא משום דדגים
זוטרא חיותן יותר מעופות משו"ז אין צריכים שחיטה כלל.
והם דוגמת צומח. והלא לצומח לא נזכר שניתן שם.

הרב משה לברטוב
- ברוקלין נ.י. -

ה. כההתוועדות דר"ח מר-חשון הקשה כ"ק אד"ש דאיתא ביחזקאל
הובא כמ"פ בדא"ח במעשה המרכבה שיש ארבעה ראשים (פנים)
פני אדם, פני נשר, פני ארי', פני שור, והם המקור חיות
לכל הנבראים שבארבעה סוגים אלו. פני אדם שורש החיות של
מין המדבר, פני נשר (מלך) עופות, ארי' מלך בחיות, ושור
מלך בבהמות, ולמה חסר פני דגים, ואם חסר מנין להם חיות?

והנה בחולין דף קכ"ז ע"א איתא "כל שיש ביבשה יש
בים", וא"כ נוכל לפרש שאין צורך בפני דגים משום שהדגים
וכל ברואי הים הם כאילו המשכה מברואי היבשה, וא"כ, גם
חיותם משתלשלים מחיות ובהמות ועופי היבשה, משום שאע"פ
שנבראו נפרדים, מ"מ כל הווייתם הוא המשכה מברואי היבשה
ולכן כל שיש ביבשה יש בים, וא"כ אין צורך למקור חיות
נפרד, ולמשל: מקור החיות לעולמות בריאה, הנה אותו המקור
לעולם דיצירה ועשי', רק שמשתלשל ממדרגה למדרגה כל אחד
לפי דרגתו. וגם בברואי היבשה וים הוא כן, שאותו החיות
שמחי' העולם שעל היבשה, גם מחי' העולם שמתחת ליבשה -
בים, משום שאחד כעין השני, רק שאחד נמצא ביבשה ואחד נמצא
בים.

ומי יאמר שהפני שור שבמרכבה הוא השור ששמים עליו
עול ונושא משאות, ופני הנשר הוא הנשר עם כנפים וכו'?
אלא ודאי וברור שאין לפנים אלו צורה גשמית כלל, וא"כ
כמו שהם מחיים את ברואי היבשה שהרכבתן הוא (עפ"י רוב)
מעפר כמו"כ מחיים דוגמתן שבים שהרכבתם (הרב הוא א') מים.

ולכן מצינו שהתורה עצמה קורא לדגים באותו השמות
שקורא לבהמות וחיות כשנבראו "ישרצו המים שרץ נפש חיה".
ועד שהרמב"ן בהשגותיו לספר המצות חולק על הרמב"ם וסובר
שהשני סוגים של הדגים נקראים "שרץ המים וחיות הים" (ודלא
כדעת הרמב"ם שנקראים "דגים ושרץ הים"). ונוכל לפרש משום
שהם אותם החיות ואותם השרץ שביבשה, רק שנמצאים בים ולכן

יש להם אותו השמות.

יעקב שמואל בוטח

ו. בהתוועדות "צאתכם לשלום" בד"ר"ח מר חשון ש.ז. שאל כ"ק אד"ש בענין קריאת שמות לדגים, מדוע אדם לא קרא להם שמות, והרי ענין קריאת שמות הוא בשביל שהי' כלי לחיות הנשפעת מעשרה מאמרות, והפסוק אומר "וכל אשר יקרא לו האדם נפש חיה הוא שמו" (בראשית ב, יט), והרי דגים הם גם בכלל ד"נפש חיה"?

יחירה מזאת - בנוגע למרכבה מבואר ביחזקאל שיש לה ד' רגלים, שהם שורש לכל עניני עוה"ז, "האדם" שעל הכסא מלך על מין האדם. "שור" מלך הבהמות, "ארי" מלך החיות, "נשר" מלך העופות, ולכאורה מדוע לא מצינו שהי' מלך לדגים דהרי יש להם מלך הלוינתן (אף שאין הכונה להוסיף ח"ו על ד' רגלי המרכבה) ותן לחכם ויחכם עוד. (ע"כ תוכן מהשיחה ע"פי השמועה).

ואפש"ל בזה - דהנה בדא"ח מבואר שדגים נמשכים מעלמא דאתכסיא, שהרי הם מכוסים במים, וע"כ לא קרא להם אדם שמות, משום שענין השם מורה על גילוי, משא"כ דגים הם מכוסים ואינם בגילוי.

אך מ"מ צ"כ מאין יש חיות לדגים, דהלא החיות בא דוקא ע"י השם ומדוע לא קרא להם האדם שמות?

ואפשר לבאר זאת, ובהקדים - דלכאורה צ"ע בענין שם האדם שזה גם כלי לחיות הנשפעת מי' מאמרות (כמ"ש בפ"א דשער היחוד והאמונה).

והרי לפני קריאת השם בעת הברית מילה, מאין יש לאדם שם שיחיל' אותו? דהיינו: מה הכלי שימשיך לו חיות?

ואפש"ל - שהאותיות דשם "אדם" אעפ"י שזה שם הכולל את כל המין, מ"מ זה מה שמחיהו, ואח"כ בעת הברית מילה כשניתן לו שם פרטי, הרי"ז מפרט את החיות יותר, וממילא החיות נמשכת בגלוי יותר*.

ואפשר - שזהו מ"ש בטה"מ תרנ"ז ע' טז, וז"ל: "וכן בכל הנבראים השם שלו הוא החיות שלו וכמו"כ באדם שם "אדם" הוא לפי מקורו ושרשו למעלה כידוע, וכן פרטי השמות שכאוי"א

(* ראה לקו"ש חט"ו ע' 14 והלאה.

הוא כפי החיות שלו". עכ"ל.

וא"כ משמע שיש ב' אופני חיות בקריאת שמות: א) חיות כללית - שזה משם "אדם". ב) חיות פרטית - שזה מהשם הפרטי שלו שם אברהם וכיו"ב.

ועפ"ז אפש"ל בנוגע לעניננו - שהחיות של הדגים זה מהשם "דג" - "דגים", ואף שזו חיות כללית, ולכאורה צ"ל גם חיות פרטית?

ואפש"ל דמכיון שדגים הם מעלמא דאתכסיא ע"כ הם מסתפקים בשם הכללי, ואינם צריכים שם פרטי, המורה על חיות מפורטת.

ועפ"ז אפש"ל שזהו גם הביאור כמה שאין במרכבה שורש לדגים כנ"ל, משום שהבע"ח שבמרכבה שייכים לעלמא דאתגליא, משא"כ דגים שייכים לעלמא דאתכסיא.

ואפי' אם נאמר שגם הבע"ח שבמרכבה הם מעלמא דאתכסיא, אפשר שגם בזה יש חילוק דרגות ודגים הם באופן מכוסה יותר.

שאל משה אליטוב
- תות"ל 770 -

כן תרצו גם הת' יוסף יצחק לוויטין.
והרב י.י. ריבקיין.

ז. בהשאלה למה לא מצינו פני דג שבמרכבה, י"ל שכיון שדוגמתם הם נבראים דעלמא דאתכסיא לכן מקבלים חיותם ע"י חילופי ותמורת האותיות, לא באופן של גילוי, אלא בהעלם, ולכן לא מצינו פני דג שבמרכבה (ענין של גילוי). וע"ד המבואר בענין האותיות דעשר מאמרות שכל הענינים מקבלים חיותם ממנו ע"י חילופי ותמורת האותיות.

א' מהתמימים

ח. בענין הנ"ל י"ל, וכדלקמן: רואים בפועל שיש שם לדגים, והוא אותו שם גופא "דגים", ולכן יש לומר ששם זה הוא המהווה והמחיה והמקיים הדגים ואף שבבהמות וחיות נתן אדם לכ"א שם מיוחד, ארי', שור, נשר וכו', הנה יש לחלק בזה: דגים הרי אע"פ שיש כל מיני דגים, אבל אעפ"כ הרי הם מאד בדומה זל"ז (שמקומם במים, וכו'), יותר מחילוקם של החיות והבהמות, ולכן בהחיות והבהמות נתן לכאו"א שם פרטי, משא"כ בדגים (מטעם הנ"ל) הרי כולם מקבלים חיותם משם השווה בלה"ק "דגים".

ויש להעיר ג"כ ממ"ש לפנ"ז בהסדרה "תנינים", ומפרש רש"י "דגים גדולים שבים" - "לוייתן". שגם בזה יש חילוק

שמות המהוה וכו' הדגים, אלא שקריאת שמותיהם לא הי' ע"י אדם משום איזה סיבה שתהי'. ואולי שבגלל שדוגמתם מעלמא דאתכסיא לכן מקבלים חיותם ע"י שם כללי יותר.

* * *

בענין הנ"ל יש גם להעיר ממה שנאמר בשיחת שמחת בית השואבה ש.ז. שבדרך אפשר יש לומר שאדם קרא שמות גם לדומם.

ועפ"ז יש לומר בפשטות שרק עפש"מ מוכרחים לומר (מאיזה טעם שיהי) שלא קרא אדם שמות לדגים, אבל בפנימיות הענינים קרא שמות גם לדגים.

א' התמימים

ט. בהתוועדות ליל ב' דר"ח מר-חשון הקשה כ"ק אדמו"ר שליט"א למה לא קרא אדה"ר שמות גם לדגים ועוד למה אין פני דגים שבמרכבה.

והנה בלקו"ש חלק ד' עמוד 1247 וכן בחלק י' עמוד 310 נמצא מכתב כ"ק אד"ש וז"ל: "וקריאת שם הרי זה ענין של גילוי המשכה מן השרש ומקור וההעלם לענינים שבפועל וכמבואר בדא"ח בכ"מ ענין קריאת שם שענינה לחבר הנשמה עם הגוף וכו', ועפ"ז יש להסביר ג"כ המחלוקת שישנה אם אדם קרא שמות גם לדגים, שהרי דוגמתם הם נבראים דעלמא דאתכסיא היפך ענין הגילוי, אלא שעלמא דאתכסיא זה - לגבי עולם שלמעלה הימנו גם לזה גילוי יקרא, שזה יסוד לדיעה שגם הדגים נקראו בשם, יעוין תוס' חולין סו, ב. חזקוני ורד"ק לבראשית ב, יט. מדרש חסר ויתיר. ועוד "עכ"ל.

ולפי הנ"ל י"ל בדא"פ שמתורץ גם הקושיא השני' למה אין פני דגים שבמרכבה מכיון ששרשם מעלמא דאתכסיא, וכמבואר (בלקו"ת פ' צו ו) בכ"מ שעלמא דאתכסיא היינו אצי' עד מל' שבאצי' (משא"כ במל' שנעשה עתיק לבריאה) אי"כ אין להם שורש במרכבה העומד בבריאה שהוא שורש לנבראים שבעלמא דאתגליא.

ועוד אפשר לבאר, ששורש חיותם הוא משורש המים (וכידוע שיטת ר' גמליאל שדג אינה חציצה כיון שהוא מציאות המים).

הת' מיכאל חנוך גאלאמב

י. עה"פ ולזכולון אמר שאל כ"ק אד"ש בשיחת שמחת ביה"ש (יום א' דחזה"מ) מדוע לא נאמר "וליששכר אמר" הגם שלכאורה נכלל בברכתו של זכולון - אבל מדוע לא קבע לו משה ברכה לעצמו באמירה?

י"ל בדא"פ - ממשעות פרש"י בתוכן ברכותיו של משה לשבטים, מובן החידוש של ברכות משה על ברכת יעקב. יעקב

בירך וחיזק אצל השבטים מעלתם העצמית וגילה מהותו ומעלתו הפנימית של כל שבט. ואילו משה "פתח בדרכיהם של ישראל" (רש"י פרשת ברכה לג, ב) ומה היו צרכיהם של ישראל באותה שעה? - הצלחה בירושת והנחלת הארץ ונצחון במלחמות העתידות (וזו המכנה רשותך לכל ברכות השבטים ע"י משה. בפרש"י מלחמותיו ונחלתו של כל שבט המרומזת בברכתו).

[היוצא מן הכלל - ראובן (גם בו לא הוזכרה ברכה באמירה, מפני שלגבי ראובן היתה ברכת משה בעיקר בקשה על ראובן בן יעקב ועל עוה"ב - בגלל חטאו, והמסובב מזה - ששבטו של ראובן ימנה בין השבטים, וקאי אדלעיל מיניה "יחד שבטי ישראל", ולכן לא הזכיר "ולראובן אמר").

אלא שעדיין קשה - וכי לא הי' ראובן זקוק לכיבוש ונחלה, ולמה לא יברך שבטו על כך?

יובן עפ"י פרש"י (לג, א) "לפני מותו" - "שאם לא עכשיו אימת" - ולכאורה, מה נימוק הוא זה - יברכם שנה או כמה שנים קודם מיתתו? אלא ודאי עד יום מיתתו עדיין קיוה משה שתבטל הגזירה ע"י תפילותיו, ואולי יכניסם הוא לארץ (וכידוע, שאילו הי' משה מכניסם לא היו זקוקים למלחמה כלל, וירושת הארץ הייתה בדרך ניסית - אזי אינם זקוקים לברכה מיוחדת להצלחה בכיבוש ובמלחמות), משא"כ סמוך למיתתו, וכשראה שאינו נכנס לארץ מסר להם נתינת כח לגבור על אויביהם ולכבוש הארץ. אזי זהו הזמן המתאים לברכם.

ועפ"י ז' יובן למה לא נזקק ראובן לברכה - כי ב"ג וב"ר כבר נחלו חלקם בעבר הירדן, ומשה עצמו הנחילם ולכן לא נזקק לברכה בענין זה. והא דקבע ברכה לגד, הוא מפני שהיו החלוץ לפני המחנה ועברו הירדן לארץ כנען להלחם עם אחיהם, וזקוקים לברכה זו. והגם שראובן גם הלכו עמהם - הי' זה רק כדי לקים תנאם, וכדי להסיר הטענה ד"למה תניאון" וד"אחיכם יצאו למלחמה ואתם תשארו פה" - אבל עיקר המלאכה בהחלוץ עשו בני גד שגבורים היו (רש"י לא, כא ד"ה ראשי עם. ולהעיר מרש"י לג, יח. ד"ה ולזבולון אמר שמנה גד בין החלשים שבשבטים, וצ"ע).

ועפ"י הנ"ל יובן גם מדוע לא נאמר "וליששכר אמר" - מפני שיששכר עוסקים בתורה ויושבי אוהל וראשי סנהדראות ולא עסקו במלחמות, ועל העסק הרוחני אינו יכול לפרש ברכה באמירה (ע"ד צדיק ורשע לא קאמר) כי זהו דבר הנקנה ביגיעה ובבחירה.

אבל עדיין דורש ביאור - דהא מ"מ גם יששכר היו צריכים לנחול חלק בארץ (למרות היותם יושבי אוהל) והיכן ברכתם

המיוחדת להם?

אלא שע"ז כבר ענה רש"י בפרשו: "זבולון ויששכר עשו שותפות" וכשמברכים שותף א' ה"ז כדרך ממילא ברכה גם לשותף הב'.

ובפרט לפי האריכות בפרש"י שם משמע ששותפותם היתה כפולה: (א) היו שותפים בחלקם בארץ, וכפרש"י עה"פ ושפוני טומוני חול: "טרית וחלזון וזכוכית לבנה היוצאים מן הים ומן החול ובחלקו (דייקא - ולא כתב בחלקם) של יששכר וזבולון היל" ומביא ראיה מכתוב בשופטים וגמ' מגילה. ובגמ' שם משמע - דהחלזונות יצאו מן הים אל השפלה (חלקו של יששכר) ומשם עלו להרים וגבעות (חלקו של זבולון) וזבולון היל' מוכרם וכו'.

ולכן למרות פרש"י כתב "לפיכך הקדים זבולון ליששכר" לענין הברכה - מקדים רש"י (עה"פ שפע ימים יינקו לפי הא') "יששכר וזבולון" - מפני שהשפע דהימים עבר דרך יששכר (שזכה בו תחילה) ומחמת השותפות שביניהם לקח זבולון החלזונות ומכרם,

הוא אומר דלפי פל' הא' ברש"י שותפותו של זבולון היתה בתמיכה כספית ביששכר. ובזכותו למך יששכר תורה, ולכן הקדימה התורה זבולון ליששכר.

אבל לפי הפל' הב': "ד"א עמים הר יקראו" דקאי על תגרי אומות העולם שבזכות קשריהם המסחרים עם זבולון מתעוררים להכיר "יראתה של אומה זו" (רמז לתפקיד של בעלי-עסק להשפיע על בני נח) ובאים לביהמ"ק - מקום מושבם של סנהדרי - יששכר, ומתגלירין - הרי"ז שותפות. (ב) זבולון שותף בעבודה הרוחנית דיששכר ומביא לו סחורה רוחנית ולכן בפל' הב' על שפע עמים יינקו - מקדים רש"י ואומר: "זבולון (תחילה ואח"כ) ויששכר", (וי"ל דרומז לב' אופני עבודה דזבולון 1) כל מעשיך לשם שמים - המעשה עצמו רשות אבל לצורך תמכין דאורייתא. 2) בכל דרכיך דעוהו - שע"י המסחר עצמו גורם לראיית אלקות אפילו אצל האומות) - ובשותפות כפולה זו - הברכה לזבולון היא גם ליששכר.

הרב יחזקאל סופר
- ברוקלין נ.י. -

ש ו נ ח

יא. ד"ה כנשר יעיר קינו תרמ"א בהמשך יונתי תר"ם נרשם ע"ז במפתח להמשך הנ"ל נראה אשר המאמר כנשר יעיר

נרשם כאן בקיצור, וכ"ה בד"ה כנשר יעיר תשמ"ו ושם מוסיף שכנראה הקיצור הוא של בעל המאמר עצמו, ובסיום מאמר הנ"ל (כנשר יעיר תשמ"ו) מסיים: ובטח יחפשו וימצאו את המאמר כפי שהוא באריכות.

להעיר שמאמר זה נאמר בהמשכים באריכות הביאור ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, בשנת תשכ"ט, ד"ה כנשר יעיר קנו, (מוגה (הנחה) נדפס בסה"מ קונטרסים לכ"ק אד"ש ע' פז ואילך) ד"ה להבין ענין הסוכות, ד"ה חסידים ואנשי מעשה, וראה ג"כ ד"ה זה תשכ"ה, תשמ"ו ביאור על מאמר הנ"ל. ולא באתי אלא להעיר.

הרב שמואל דוד שאלתיאל

- ברוקלין נ.י. -

לב. בגליון ג (שה) עומד א' מאנ"ש על הנדפס בסה"מ תרס"ג - תרס"ד ד"ה "להבין הקושיא הידוע אם תורת הבעש"ט אמת... למה לא נתגלה בימים הקדמונים כו", ומביא מכמה מקומות ספיקות בנוגע למאמר זה, ומסיים "ואחרי כל השקו"ט לא העירו ע"ז כלום".

ולא הבנתי טענתו, והרי ישנם ריבוי ענינים שהיו בספק, ועתה נתבררו ונתלבנו הדברים, וכמו"כ בנדו"ד, שעתה מצאו כת"י מפורש בכותרת שהמאמר נאמר בל"ט כסלו תרס"ג. ונראה שמפני שנאמר "לפני יחידי סגולה", ככתוב בכותרת למאמר הנ"ל, לא נתפשטו (נתפרסמו) פרטי הדברים כ"כ.

ומה שמביא מכת"י א' שמאמר הנ"ל "נמצא בין כתבי אדמו"ר מהורש"ב (?) שליט"א תרס"ה, מרבינו הק' בעל צ"צ נ"ע, וההוספה היא מאדמו"ר רש"ב שליט"א" -

א) מ"ש "נמצא בין כתבי אדמו"ר מהורש"ב", בפשטות הכוונה (עכ"פ כאן) היא שאצל חסיד א' הנה בין הכתבים שלו ממאמרי אדמו"ר מהורש"ב נמצא אצלו מאמר זה. (ב) זה רק נמצא בין כתבי תרס"ה, אבל אי"ז אומר שהמאמר הוא מתרס"ה. ג) והעיקר, שאדמו"ר מהורש"ב אמרו כולו, דהיינו שחזר על מה שהי' מהצ"צ (לפי כת"י הנ"ל), ואח"כ הוסיף.

וע"פ כהנ"ל נראה (לכאן) שאין כל מקום לשקו"ט אחרי שנתבררו הדברים.

א' מאנ"ש

- ברוקלין נ.י. -

יג. הוספות למ"מ לתורה אור בראשית

השמים כסאי: נוסחא אחרת בסה"מ - תקס"ה - ב ע' תשה.
לכללות מאמר זה ראה ד"ה תשמ"ו ש"פ נח תשמ"ה.
ראה לקו"ש ט"ו ע' 476.

שהרג אין לו דמות הגוף: ראה רמב"ם הל' יסודי התורה
פ"א ה"ז, פיהמ"ש להרמב"ם פ' חלק יסוד הג', תניא ח"ב פ"ב.

שהוא בחי' שמים: ראה לקו"ש יז ע' 122 הערה 38.

א.ב.

זבבחינה זו נקרא הרגל ראש ראה ב"אה"ז לצ"צ ע' תר. וראה
גם לקו"ש ו' ע' 19 הערה 57.

נטלו ממנו אלף אורות: ראה לקו"ש ו' ע' 245.

הרב אהרון חיטריק

- ברוקלין נ.י. -

ה ל ו ם

יד. ב' חשיון - ... מען בעדרף לעבן מיט דער צייט... מיט
דער פרשת השבוע און פרשת היום - נת' בשיחת ש"פ וישב תשמ"ה
(הנחות בלה"ק ס"ו) השייכות ביניהם.

ה' חשיון כל אחד מישראל... יש בו די כח... להעמיד גם
את מכיריו ומיודעיו - ראה שו"ע אדה"ז הל' פסח ס"א מח, ס"ו.

י"ד חשיון... דכל אחד באשר הוא ובכל מקום שהוא צריך
להתענין בכל מאמצי כוחו לחפש בחפש מחופש למצוא איזה פרנסה
רוחנית - חפש מחופש ל' תהלים סד, ז (משיעורי תהלים דימים
אלו).

י"ח חשיון להעיר מתוכן שיעור תניא' דיום זה (והשוה עם
התוכן דתורה אור המצויין בהיום יום).

י"ט חשיון חסידות איז שמע ישראל... להגיע למעלה מן
השכל וזה גופא להבינו בשכל - ראה תו"א פרשתנו יז-ב (בסגנון
אחר).

כ"א חשיון להער מתוכן סד"ה יפה שעה אחת כו' (תו"א פ'
חלי שרה).

ט"ז חשיון כאשר השכל עסוק אז יש להמחשבה מה לשרת ואין
מקום למחשבות של שטות והבל שאין בו ממש. - ראה רמב"ם הל'
איסו"ב.

כ"ט חשיון עבודה הקדושה באמירת תהלים בציבור - ראה
שיעור בניא דיום זה.

ולרגלכם יושעו כל עדת ישראל שי' ... בהדרוש להם בגשם
 וברוח - להעיר ע"ד הרמז ע"פ גמ' תענית שבר"ח כסלו באם לא
 ירד גשם עד אז מתחילים להתענות ועפ"ז יומתק עוד יותר שייכות
 אותיות אלו ליום זה (יום האחרון לפני ר"ח כסלו). ולהעיר
 גם מנוסח התפלה: משיב הרוח ומוריד הגשם.

הרב מיכאל אהרן זעליגזאן

- ברוקלין נ.י. -

לזכות

הילדה פעטי' לאה שתחיל'

לאורך ימים ושנים טובות

נולדה ביום ה' ב' מר-חשוון ה'תשמ"ו

ולזכות הוריה'

הרה"ח ר' סג"מ מענדל חוגתו מרת עטל שיחיו

נמט

נרפס ע"י

הוריהם - זקניהם שיחיו